

Όνοματεπώνυμο:

Μάθημα:

Υλη:

Επιμέλεια διαγωνίσματος:

Αξιολόγηση :

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΠΑΛ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σχολική βία, «τρομοκρατία» της αθωότητας

Τα περιστατικά καθημερινής, ήπιας βίας είναι συχνά στην εκπαιδευτική πραγματικότητα. Αντίθετα, η ακραία βία και οι συγκρούσεις με ρατσιστικά, οπαδικά ή άλλα χαρακτηριστικά συμβαίνουν σπανιότερα, αλλά απασχολούν υπερβολικά τα ΜΜΕ που κινδυνολογούν κραυγάζοντας για «συμμορίες ανηλίκων». **Όμως**, απαιτείται η αποφυγή της «δαιμονοποίησης» των παιδιών και των εφήβων. Τα παιδιά, όπως τονίζει ο Συνήγορος του Παιδιού, δεν απειλούνται τόσο από τη βία που προέρχεται από συνομηλίκους τους όσο από την αδυναμία των ενηλίκων να τους παρέχουν την αναγκαία παρουσία, συμμετοχή, υποστήριξη και διαπαιδαγώγηση. Τα παιδιά στερούνται την απαραίτητη ασφάλεια και προστασία από κινδύνους ή απειλές, ορισμένες φορές, **μάλιστα**, οι ίδιοι οι ενήλικοι προβαίνουν σε κακοποίηση ή σοβαρή παραμέλησή τους. Επικίνδυνα συχνή είναι και η αποσιώπηση ή η σιωπηλή ανοχή στη βία. Οι μαθητές επισημαίνουν ότι οι εκπαιδευτικοί επεμβαίνουν μόνο **όταν** μια βίαιη σύγκρουση γίνει δημόσια και αποσταθεροποιεί τη σχολική ζωή και τότε δρουν πυροσβεστικά. **Ακόμα**, ορισμένοι σύλλογοι γονέων δεν δείχνουν την απαιτούμενη ευαισθησία στο θέμα ή δεν λειτουργούν καθόλου, ενώ η πλήρης απουσία μεταναστών γονέων από τους συλλόγους επιτείνει την έλλειψη αντίδρασης, όταν θύματα είναι παιδιά μεταναστών.

Η πρόληψη και ο περιορισμός της ενδοσχολικής βίας (bullying) συνδέονται με τη σχολική δομή, στελέχωση και λειτουργία. Προς αυτήν την κατεύθυνση, απαραίτητη κρίνεται η ουσιαστικότερη παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, καθώς και η αναμόρφωση της εκπαιδευτικής πρακτικής, ώστε να μην αναπαράγει τον ανταγωνισμό και το άγχος μεταξύ των μαθητών. Επίσης, αναπόσπαστα δεμένη είναι και η ενεργός συμμετοχή των μαθητών και των γονέων στις υποθέσεις της σχολικής κοινότητας. Ειδικά, ενόψει των κοινωνικών ρηγματώσεων από την οικονομική κρίση, η προστασία της ανηλικότητας θα πρέπει να αποτελέσει για όλους υψηλή προτεραιότητα. Η χρονική σύμπτωση της περιόδου

κατά την οποία το άτομο δεν έχει διαμορφώσει επαρκώς την προσωπικότητά του με την όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων αποτελεί ανησυχητικό υπόβαθρο.

Η έκδοση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου «Ομαδική βία και επιθετικότητα στα σχολεία» (επιμ. Α. Μαραγκοπούλου, Νομική Βιβλιοθήκη 2010) περιλαμβάνει πλούσια στοιχεία, αποτέλεσμα πανελλήνιας έρευνας, για την έκταση και τις μορφές του φαινομένου. Η καταγραφή καλών διεθνών πρακτικών και τα συμπεράσματα αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για την εκπαιδευτική κοινότητα. Απ'όλα τα δεδομένα της, αξίζει ιδιαίτερα να προσεχθούν οι προτάσεις για την κατάρτιση, επιμόρφωση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών, τη γενικότερη λειτουργία και οργάνωση του σχολείου για την πρόληψη και τον χειρισμό περιστατικών ενδοσχολικής βίας, τη σύνδεση του σχολείου με τις οικογένειες των μαθητών και άλλες δράσεις εκτός σχολείου.

Διασκευασμένο άρθρο του Κωστή Παπαϊωάννου, εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 27 Σεπτεμβρίου 2010

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη Λάθος, αν όχι.

α) Η ήπια βία αποτελεί συχνό φαινόμενο στο σχολικό περιβάλλον.

β) Οι αντιδράσεις των ενηλίκων σε κρούσματα βίας είναι έγκαιρη και στοχευμένη.

γ) Η πρόληψη της ενδοσχολικής βίας εξαρτάται μόνο από το οικογενειακό περιβάλλον.

δ) Τα πορίσματα σχετικών ερευνών θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση περιστατικών ενδοσχολικού εκφοβισμού.

Μονάδες 8

A2. α) Να επισημάνετε τη δομή της δεύτερης παραγράφου « Η πρόληψη... ανησυχητικό υπόβαθρο», κάνοντας αναφορά σε συγκεκριμένα χωρία του κειμένου.

Μονάδες 6

β) Να εντοπίσετε έναν από τους τρόπους ανάπτυξης στην πρώτη παράγραφο του κειμένου «Τα περιστατικά καθημερινής, ήπιας βίας... παιδιά μεταναστών» και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 4

2η δραστηριότητα

A3. Να γράψετε τις παρακάτω φράσεις, αντικαθιστώντας την κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μία συνώνυμή της:

α) Τα παιδιά, όπως τονίζει ο Συνήγορος του Παιδιού,...

β) ... αδυναμία των ενηλίκων να τους παρέχουν την αναγκαία παρουσία,...

γ) ...η πλήρης απουσία μεταναστών γονέων από τους συλλόγους επιτείνει την έλλειψη αντίδρασης...

δ) Η πρόληψη και ο περιορισμός της ενδοσχολικής βίας (bullying) συνδέονται με τη σχολική δομή, στελέχωση και λειτουργία.

Μονάδες 8

A4. Να επισημάνετε τη νοηματική σχέση που εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις της πρώτης παραγράφου με τα έντονα γράμματα:

Όμως:

μάλιστα:

όταν:

Ακόμα:

Μονάδες 4

3η δραστηριότητα

A5. Με αφορμή το παραπάνω κείμενο που διαβάσατε, στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας, αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο (200-250 λέξεις) για τη σχολική σας εφημερίδα, εκφράζοντας τους προβληματισμούς σας για τις κυριότερες συνέπειες της ενδοσχολικής βίας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των εμπλεκόμενων μαθητών.

Μονάδες 20

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στην Τετάρτη Τάξη βασίλευε και κυβερνούσε ο Διευθυντής του Δημοτικού. Κοντοπίθαρος, μ' ένα γενάκι σφηνωτό, με γκρίζα πάντα θυμωμένα μάτια, στραβοπόδης. «Δε θωράς, μωρέ, τα πόδια του», λέγαμε ο ένας στον άλλο σιγά να μη μας ακούσει, «δε θωράς, μωρέ, πώς τυλιγαδίζουν τα πόδια του; Και πώς βήχει; Δεν είναι Κρητικός».

Μας είχε έρθει σπουδασμένος από την Αθήνα κι είχε φέρει, λέει, μαζί του τη Νέα Παιδαγωγική. Θαρρούσαμε πως θα 'ταν καμιά νέα γυναίκα και την έλεγαν Παιδαγωγική· μα όταν τον αντικρίσαμε για πρώτη φορά ήταν ολομόναχος· η Παιδαγωγική έλειπε, θα 'ταν σπίτι. Κρατούσε ένα μικρό στριφτό βούρδουλα, μας έβαλε στη γραμμή κι άρχισε να βγάζει λόγο. Έπρεπε, λέει, ό,τι μαθαίναμε να το βλέπαμε και να το αγγίζαμε ή να το ζωγραφίζαμε σ' ένα χαρτί γεμάτο κουκκίδες. Και τα μάτια μας τέσσερα· αταξίες δε θέλει, μήτε γέλια, μήτε φωνές στο διάλειμμα· και σταυρό τα χέρια. Και στο δρόμο, όταν δούμε παπά, να του φιλούμε το χέρι...

Τη Μεγάλη Παρασκευή μας πήγε στην εκκλησία να προσκυνήσουμε το Σταυρωμένο. Μας γύρισε ύστερα στο σκολειό να μας εξηγήσει τι είδαμε, ποιον προσκυνήσαμε και τι θα πει Σταύρωση. Αραδιαστήκαμε στα θρανία, κουρασμένοι, βαριεστημένοι, γιατί δε φάγαμε σήμερα παρά ξινό λεμόνι και δεν ήπιαμε παρά ξίδι, για να δοκιμάσουμε κι εμείς τον πόνο του Χριστού. Άρχισε λοιπόν ο άντρας της Νέας Παιδαγωγικής, με βαριά επίσημη φωνή, να μας ξηγάει πως ο θεός κατέβηκε στη γη και γίνηκε Χριστός, κι έπαθε και σταυρώθηκε για να μας σώσει από την αμαρτία. Ποιαν αμαρτία; Καλά-καλά δεν καταλάβαμε. Μα καταλάβαμε καλά πως είχε δώδεκα μαθητές κι ένας τον πρόδωκε, ο Ιούδας. «Κι ήταν ο Ιούδας σαν ποιον; Σαν ποιον;» Σηκώθηκε από την έδρα ο δάσκαλος κι άρχισε να προχωράει αργά, απειλητικά, από θρανίο σε θρανίο και μας κοιτούσε, ένα ένα. «Κι ήταν ο Ιούδας σαν τον... σαν τον...»

Είχε απλώσει το δείκτη του χεριού του και τον μετακινούσε από τον ένα μας στον άλλο, ζητώντας να βρει με ποιον έμοιαζε ο Ιούδας. Κι εμείς ζαρώνναμε και τρέμαμε μην μπας και σταθεί το δάχτυλο το φοβερό απάνω μας. Κι άξαφνα ο δάσκαλος έσυρε φωνή και το δάχτυλό του στάθηκε σ' ένα χλωμό φτωχοντυμένο παιδάκι με όμορφα ρουσόξανθα μαλλιά. Ήταν το Νικολιό που 'χε φωνάξει πέρυσι στην Τρίτη Τάξη: «Σώπα, δάσκαλε, ν' ακούσουμε το πουλί».

«Να, σαν το Νικολιό!» φώναξε ο δάσκαλος. «Απαράλλαχτος. Έτσι χλωμός, έτσι ντυμένος, κι αυτός, κι είχε κόκκινα μαλλιά, κόκκινα κόκκινα, σαν τις φλόγες της Κόλασης!»

Να το ακούσει το κακόμοιρο το Νικολιό, ξέσπασε σε θρήνο, κι εμείς όλοι, που είχαμε γλιτώσει από τον κίνδυνο, τον αγριοματιάσαμε με μίσος και συμφωνήσαμε κρυφά από

θρανίο σε θρανίο, άμα βγούμε έξω να τον σπάσουμε στο ξύλο που πρόδωκε τον Χριστό. Ευχαριστημένος ο δάσκαλος που έτσι μας έδειξε χειροπιαστά, καθώς το ορίζει η Νέα Παιδαγωγική, πώς ήταν ο Ιούδας, μας σκόλασε, κι εμείς βάλαμε στη μέση το Νικολιό, κι όταν βγήκαμε στο δρόμο αρχίσαμε να τον φτύνουμε και να τον δέρνουμε. Πήρε αυτός δρόμο κλαίγοντας, μα εμείς τον κυνηγήσαμε με τις πέτρες, τον προγκούσαμε «Ιούδα! Ιούδα!», ωστόσο έφτασε σπίτι του και τον τρύπωξε μέσα.

Το Νικολιό δεν ξαναφάνηκε στην τάξη, δεν ξαναπάτησε στο σκολεϊό. Ύστερα από τριάντα χρόνια που είχα γυρίσει από τη Φραγκιά στο πατρικό σπίτι κι ήταν Μεγάλο Σάββατο, χτύπησε η πόρτα και φάνηκε στο κατώφλι ένας χλωμός, αδύνατος άντρας, με κόκκινα μαλλιά, με κόκκινα γένια. Έφερνε σ' ένα χρωματιστό μαντίλι τα καινούργια παπούτσια που 'χε παραγγείλει για όλους μας ο πατέρας για την Λαμπρή. Στάθηκε δειλιασμένος στο κατώφλι, με κοίταξε, κούνησε το κεφάλι.

«Δε με γνωρίζεις;» έκαμε «δε με θυμάσαι;» Κι ως να μου πει τον γνώρισα. «Το Νικολιό!» φώναξα και τον άρπαξα στην αγκαλιά μου. «Ο Ιούδας...» έκαμε αυτός και χαμογέλασε με πικρία.

N. Καζαντζάκης, Αναφορά στον Γκρέκο, Εκδόσεις Ελένης N. Καζαντζάκη

Λεξιλόγιο 1. τυλιγαδίζουν: μοιάζουν με ξύλινο, διχαλωτό ραβδί, στραβώνουν 2. προγκούσαμε: αποδοκιμάζαμε, χλευάζαμε

1η δραστηριότητα

B1. Να αντιστοιχίσετε τα δρώμενα της στήλης A, με τον χώρο στον οποίο εκτυλίσσονται στη στήλη B :

ΣΤΗΛΗ A	ΣΤΗΛΗ B
1. Ζαρώναμε και τρέμαμε	α. Τάξη
2. Να προσκυνήσουμε τον Εσταυρωμένο	
3. Το Νικολιό ξέσπασε σε θρήνο	β. Δρόμος
4. Τον αγριοματιάσαμε με μίσος	
5. Αρχίσαμε να τον φτύνουμε και να τον δέρνουμε	γ. Εκκλησία
6. Τον προγκούσαμε «Ιούδα! Ιούδα!»	

Μονάδες 6

B2. Σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων να καταγράψετε και να αξιολογήσετε τις συνέπειες της βίαιης συμπεριφοράς των μαθητών απέναντι στον Νικολιό, αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου.

Μονάδες 9

2η δραστηριότητα

B3. Να εντοπίσετε τον τύπο του αφηγητή, την εστίαση και την οπτική γωνία του κειμένου.

Μονάδες 6

B4. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά το α' ρηματικό πρόσωπο. Να παραθέσετε δύο παραδείγματα από το κείμενο και εξηγήσετε γιατί ο Καζαντζάκης κάνει αυτή την επιλογή.

Μονάδες 3

B5. Να εντοπίσετε στο κείμενο 2 αφηγηματικούς τρόπους και να πείτε γιατί τους χρησιμοποιεί ο συγγραφέας.

Μονάδες 6

B6. Σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων, περιγράψτε τα συναισθήματα που δημιουργούνται στους μαθητές από την παιδαγωγική μέθοδο που ακολουθεί ο δάσκαλος. Νομίζετε ότι η στάση του «ενθαρρύνει» τελικά τη βία μεταξύ των μαθητών και γιατί;

Μονάδες 20

Να έχετε επιτυχία !